

Richtlijnen

Strategische Milieubeoordeling

— pkb Randstad 380kV verbinding

Hoofdstuk		Pagina
1	Inleiding	3
2	Vorm en presentatie strategische milieubeoordeling	5
3	Probleemstelling en doel	7
4	Voorgenomen activiteit en alternatieven	9
5	Te nemen en eerder genomen besluiten	11
6	Bestaande toestand en autonome ontwikkeling	13
7	Milieugevolgen	15
8	Vergelijking van alternatieven	17
9	Leemten in kennis en informatie	19
10	Evaluatie en monitoring	21
11	Samenvatting van de strategische milieubeoordeling	23
	Reactie op de inspraakreacties en adviezen	25
	Lijst van binnengekomen inspraakreacties	31

Inhoudsopgave

TenneT, de landelijk elektriciteitsnetbeheerder, is voornemens om in de Randstad een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding aan te leggen. Deze nieuwe verbinding is onderdeel van een groter project, genaamd 'Randstad380-Schakel voor de Toekomst'. Dit project betreft deels nieuwe elektriciteitsinfrastructuur en deels het opwaarderen van bestaande hoogspanningsverbindingen. Het project dient er primair toe om voldoende capaciteit voor het transport van elektriciteit te waarborgen. Op deze wijze komt TenneT tegemoet aan de toekomstige vraag naar transport in de Randstad. Met de nieuwe verbinding wordt een ringstructuur in het hoogspanningsnet in de Randstad gerealiseerd; daarmee wordt de leveringszekerheid van de transportvoorziening vergroot. Het is de bedoeling de nieuwe verbinding aan te leggen van Wateringen naar Beverwijk. Voor deze verbinding zijn alternatieve routes mogelijk. Een alternatief voor dit project is versterking van het bestaande net met uitbreidingen in een grote straal rond Amsterdam en Rotterdam.

De nieuwe verbinding is deels niet opgenomen in het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening. Het rijk zal op verzoek van TenneT via een procedure van planologische kernbeslissing (pkb-procedure) het Structuurschema partiel herzien. De Ministerraad stelt de partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening vast. De partiële herziening wordt daarna ter instemming aan de Staten-Generaal voorgelegd.

1 Inleiding

Voor de partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening is conform de bepalingen van de EG-Richtlijn 2001/42/EG een strategische milieubeoordeling (SMB) vereist.

De Ministerraad is in de procedure van strategische milieubeoordeling initiatiefnemer en bevoegd gezag. De Ministerraad heeft bij besluit van 28 oktober 2005 de voorbereiding van de ontwerp-planologische kernbeslissing (deel 1 van de pkb) en de strategische milieubeoordeling gemandateerd aan de Ministers van Economische Zaken en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. De Ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en van Verkeer en Waterstaat worden bij de voorbereiding betrokken.

Als start van de procedure van strategische milieubeoordeling hebben de Ministers van Economische Zaken en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer een startnotitie opgesteld. Deze startnotitie is van 26 januari tot en met 9 maart 2006 op verschillende plaatsen in Nederland ter inzage gelegd. Ook is zij toegestuurd aan betrokken instanties als provincies, gemeenten en waterschappen voor raadpleging. Er bestond tot en met 9 maart 2006 de gelegenheid op de startnotitie in te spreken, en opmerkingen ten behoeve van de richtlijnen voor de strategische milieubeoordeling bij het bevoegd gezag in te dienen.

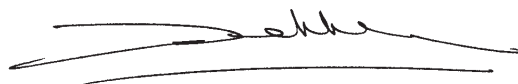
Tegelijk met de ter inzage legging van de startnotitie heeft de Minister van Economische Zaken de Commissie voor de milieueffectrapportage om advies verzocht ten behoeve van vaststelling van de richtlijnen voor de strategische milieubeoordeling.

Een werkgroep van de Commissie voor de milieueffectrapportage, onder voorzitterschap van de heer mr. F.W.R. Evers, heeft op 16 maart 2006 haar advies bij de Minister van Economische Zaken ingediend.

De onderhavige richtlijnen dienen als richtsnoer voor de inhoud van de door de initiatiefnemer op te stellen strategische milieubeoordeling. Naast de richtlijnen heeft het bevoegd gezag in dit document tevens aangegeven op welke wijze het de ingekomen inspraakreacties heeft betrokken bij het bepalen van de richtlijnen.

mr. drs. J.G. Wijn
Minister van Economische Zaken

Sybilla M. Dekker
Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

De strategische milieubeoordeling (SMB) is bedoeld om op een toegankelijke en begrijpelijke wijze op strategisch niveau de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit - in dit geval de aanleg van een 380 kV hoogspanningsverbinding in de Randstad - in beeld te brengen. De SMB dient een helder inzicht te verschaffen in de milieugevolgen van de aanleg van de verbinding om een basis te vormen voor de partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening. De vorm en presentatie van de SMB dienen daarom aan hoge eisen te voldoen. De SMB moet duidelijk en systematisch worden opgebouwd en ingedeeld.

Het detailniveau van de SMB kan zeer wisselend zijn. Dit stelt bijzondere eisen aan de presentatie. Die moet de lezer van de SMB in staat stellen zich inzicht te verschaffen in het detailniveau dat voor het nemen van het besluit - de partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening - benodigd is. Het vaak hoge abstractieniveau van een SMB dient zodanig te worden gepresenteerd en verwoord dat de lezer zich een helder beeld kan vormen van de gevolgde gedachtegang of gemaakte keuze.

Afwegingen die in de SMB gemaakt worden, moeten met de daarbijbehorende motivering helder en expliciet naar voren komen. Bijzondere aandacht dient te worden besteed aan de heldere presentatie van elementen die voor de besluitvorming van essentieel belang zijn. Voorts dient grote aandacht te worden besteed aan de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Deze dienen op zodanige wijze

2 Vorm en presentatie strategische milieubeoordeling

te worden gepresenteerd, dat zij in de tekst goed met elkaar vergeleken kunnen worden.

Bij deze presentatie dient bij voorkeur gebruik te worden gemaakt van tabellen, figuren en kaarten. Bij gebruik van kaarten dient recent kaartmateriaal te worden gebruikt, dienen topografische namen goed leesbaar te worden weergegeven en dient een duidelijke legenda aanwezig te zijn. Ter bevordering van de leesbaarheid dient de informatie in kaartbeelden te worden opgenomen zodat in één oogopslag de tracéalternatieven integraal kunnen worden vergeleken.

Het is wenselijk de tekst van de SMB zo beknopt mogelijk te houden. De SMB dient van een goed leesbare samenvatting te worden voorzien. Achtergrondgegevens en onderbouwende informatie kunnen worden opgenomen in tot de SMB behorende bijlagen.

Van belang zijn tevens een verklarende begrip-
penlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en
een overzicht van de geraadpleegde bronnen en
het verrichte onderzoek, waaronder begrepen
een literatuurlijst.

Teneinde een ieder duidelijk te maken waarom de betrokken activiteit wordt voorgenomen, dient in de SMB een duidelijke vermelding plaats te vinden van de probleemstelling alsmede het doel van de activiteit. In de partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening zal immers worden beslist over nut en noodzaak van de voorgenomen 380 kV verbinding. In dat verband moet ook worden aangegeven welke motivering en overwegingen ten grondslag liggen aan de voorgenomen activiteit. Met het aangeven van de probleemstelling en het doel wordt tevens de reikwijdte bepaald van de in de SMB milieubeoordeling aangedragen oplossingen en worden deze van grenzen voorzien.

De volgende richtlijnen zijn van toepassing.

- Beschrijf de factoren die ten grondslag liggen aan de voorgenomen verbinding. Licht de samenhang tussen de verschillende factoren toe. Besteed daarbij onder meer aandacht aan:
 - de verwachte vraag naar transport van elektriciteit in de Randstad, ook in relatie tot verwacht nieuw elektrisch productievermogen en de verwachtingen omtrent de toename van het elektriciteitsverbruik in de Randstad. Neem in de beschouwing de te verwachten effecten van het energiebesparingsbeleid op de vraag naar elektriciteit mee;
 - de behoefte aan vergroting van de leveringszekerheid van de elektriciteitsvoorziening in West-Nederland door middel van een ringvormige netstructuur. Besteed daarbij aandacht aan de consequenties van

3 _ Probleemstelling en Doel

het niet op een acceptabel niveau houden van de leveringszekerheid, ook in relatie tot de vastgelegde netcode;

- de effecten van vestiging van grootschalig windenergievermogen op de Noordzee en van stroomtransport uit Groot-Brittannië en de gevolgen voor de capaciteit van het 380 kV hoogspanningsnet om deze elektriciteit adequaat te kunnen transporteren;
 - de mogelijkheden om de aansluiting tussen het 380 kV hoogspanningsnet en het eronder liggende 150 kV hoogspanningsnet te verbeteren;
 - de mogelijkheid tot verbetering van de afvoer van in huidige elektriciteitscentrales opgewekte elektriciteit.
- Geef aan wat de doelstelling van de voorgenomen Randstad 380 kV verbinding is. Licht deze doelstelling toe in het kader van het capaciteitsplan van de nationale elektriciteitsnetbeheerder TenneT BV.
 - Geef aan waarom het huidige in West-Nederland aanwezige hoogspanningsnet niet in staat is te voldoen aan de verwachte vraag naar transport van elektriciteit dan wel gewenste leveringszekerheid.
 - Geef aan op welk tijdstip zich zonder de voorgenomen 380 kV verbinding knelpunten kunnen gaan voordoen in de elektriciteitsvoorziening van West-Nederland. Licht deze knelpunten toe.
 - Geef aan waarom kleinere technische aanpassingen in het huidige net, als bijvoorbeeld het verhogen van de capaciteit van transformatorstations of anderszins, niet volstaan om te voldoen aan de verwachte vraag naar stroomtransport of de gewenste leveringszekerheid in West-Nederland.

Het bevoegd gezag zal in de partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening op strategisch niveau een keuze dienen te maken over de globale ruimtelijke inpassing van het tracé van het nieuw aan te leggen deel van de 380 kV hoogspanningsverbinding. Over de exacte ruimtelijke inpassing van het tracé wordt besloten in het Rijksprojectbesluit (art. 39b t/m 39h WRO) dat zal volgen op de partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening.

Om een keuze te kunnen maken omtrent de globale ruimtelijke inpassing van de verbinding moet het bevoegd gezag inzicht krijgen in het voorgenomen tracé alsmede de mogelijke alternatieven. De keuze op strategisch niveau zal echter pas kunnen geschieden indien naast globale ook in een aantal gevallen gedetailleerde informatie over de gevolgen van de voorgenomen activiteit aanwezig is. Dat betekent dat niet met een globale beschrijving van de mogelijke tracés kan worden volstaan.

De volgende richtlijnen zijn van toepassing.

- Beschrijf in grote lijnen de voorgenomen activiteit, het aanleggen van een nieuwe 380 kV verbinding. Zet in grote lijnen uiteen met welke infrastructurele werken de voorgenomen activiteit gepaard gaat.
- Geef aan welke uitgangspunten en randwaarden van toepassing zijn bij de bepaling van de tracés van de voorgenomen activiteit en de alternatieven.

4 Voorgenomen activiteiten en alternatieven

- Geef aan welke tracéalternatieven niet in de SMB worden meegenomen en motiveer deze keuze.
- Ontwikkel de volgende globale tracéalternatieven.
 - a1. Een verbinding van het voorgenomen station Wateringen via Bleiswijk en Leiden naar het station Beverwijk.
 - a2. Een verbinding van het voorgenomen station Wateringen via Voorschoten naar Leiden en vandaar naar station Beverwijk en naar station Bleiswijk.
 - a3. Een verbinding van het voorgenomen station Wateringen via Voorschoten en Leiden naar station Beverwijk en een verbinding tussen het voorgenomen station Wateringen naar station Bleiswijk.
 - b. Een verbinding Wateringen-Bleiswijk en een ringverbinding in de grote omtrek rond Amsterdam, gekoppeld aan netversterking in de directe nabijheid van station Krimpen a/d IJssel.

Geef per tracéalternatief aan welke keuzes zijn gemaakt op basis van verschillende invalshoeken als milieu en landschap, ruimtelijke ordening, woonbebouwing, bijzondere gebruiksfuncties en kosten.
- Geef aan of en in hoeverre bij bovenstaande tracéalternatieven gebruik kan worden gemaakt van bestaande tracés van hoogspanningsverbindingen. Motiveer waarom wel of niet voor het gehele tracé aansluiting is gezocht bij reeds bestaande hoogspanningsverbindingen.
- Geef per tracéalternatief aan waar gebundeld kan worden met bestaande andere infrastructuur (wegen, spoorwegen kanalen, gasleidingen e.d.).
- Geef per tracéalternatief aan of binnen het globaal aangeduide tracé geografische varianten bestaan en waar die zich bevinden.

- Doe per tracéalternatief en de daarbinnen aanwezige geografische varianten onderzoek binnen een bepaalde bandbreedte. Beperk deze bandbreedte zodanig dat de tracéalternatieven onderling onderscheidend zijn. Motiveer per tracéalternatief de keuze van de te hanteren bandbreedte.
- Geef per tracéalternatief aan, of en hoe kan worden aangesloten bij de landschappelijke structuur. Geef per tracéalternatief aan, of en hoe de nieuwe 380 kV verbinding kan worden gepositioneerd als een nieuw structurerend element in het landschap.
- Geef per tracéalternatief aan of het tracé door of in de invloedssfeer van gevoelige gebieden voert. Onder gevoelige gebieden worden onder andere gebieden verstaan met bijzondere landschaps- of natuurwaarden zoals Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, Ecologische Hoofdstructuur, Nationale Parken en Nationale Landschappen, gebieden met een (hoge) concentratie van woonbebouwing en uitbreidingen daarvan, gebieden met beschermde stads- of dorpsgezichten of gebieden met bijzondere archeologische of cultuurhistorische waarden zoals Belvederegebieden. Motiveer, indien daarvan sprake is, waarom het tracé van de alternatieven door of in de invloedssfeer van deze gevoelige gebieden moet worden gepland.
- Bied per tracéalternatief een doorkijk naar de mogelijkheden voor technische en ruimtelijke invulling (boven- c.q. ondergronds) en bied hierbij inzicht in de kosten en baten van deze mogelijkheden.
- Geef de tracéalternatieven op kaarten aan. Presenteer de alternatieven zodanig dat ze onderscheidend zijn ten opzichte van elkaar. Geef tevens de ligging aan van de gevoelige gebieden die door de tracés worden doorsneden dan wel zich in de invloedssfeer van het tracé bevinden.

Vanzelfsprekend staat de door het bevoegd gezag te nemen besluit over de partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening ten behoeve van de Randstad 380 kV verbinding niet op zichzelf. Dit besluit is het gevolg van dan wel ingebed in andere besluiten van diverse aard, die betrekking kunnen hebben op zowel de elektriciteitsvoorziening, de ruimtelijke ordening als het milieu.

De volgende richtlijnen zijn van toepassing.

- Vermeld en beschrijf globaal de relevante genomen nationale en internationale besluiten (waaronder internationale verdragen) die randvoorwaarden stellen aan (de besluitvorming rond) de aanleg van de verbinding.
- Rubriceer de beleidskaders naar internationale, nationale, provinciale en gemeentelijke beleidskaders.
- Besteed voor wat betreft de internationale beleidskaders in ieder geval aandacht aan:
 - Europese richtlijn Strategische Milieubeoordeling (2001/42/EG)
 - Habitatrictlijn (1992/43/EEG)
 - Vogelrichtlijn (1979/409/EEG)
 - Verdrag inzake biologische diversiteit (1992)
 - De Conventie van Bern inzake bescherming leefmilieus van bedreigde dier- en plantensoorten (1979)
 - Het verdrag van Chicago (1944) ICAO annex 14
 - De Conventie van Ramsar ("Wetlands Conventie", 1991)

5

Te nemen en eerder genomen besluiten

- De Conventie van Bonn inzake bescherming van leefgebieden van migrerende diersoorten (1979)
- Europese Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG)
- Verdrag van Malta inzake archeologische waarden
- Besteed voor wat betreft de nationale beleidskaders in ieder geval aandacht aan:
 - Het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening
 - Elektriciteitswet 1998
 - Capaciteitsplannen van de landelijk netbeheerder
 - Het energierapport 2005
 - De Nota Ruimte – Ruimte voor ontwikkeling / deel 4 (2006)
 - Het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4)
 - De Nota Belvedere
 - De Wet milieubeheer
 - De Wet op de Ruimtelijke Ordening
 - De Natuurbeschermingswet 1998
 - Flora- en faunawet
 - De Wet verontreiniging oppervlaktewatervoren
 - Grondwaterwet
 - De Monumentenwet 1988
- Wet luchtvaart
- Luchtvaartwet
- Programma Noordvleugel Randstad
- Programma Zuidvleugel Randstad
- Programma Groene Hart
- Besteed voor wat betreft de provinciale c.q.

regionale beleidskaders in ieder geval aandacht aan de streekplannen van de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland

- Houd bij de tracébeplanning rekening met relevante regionale en gemeentelijke beleidskaders zoals structuurvisies en structuurplannen.

Bij de beschrijving van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling wordt ervan uitgegaan dat de voorgenomen activiteit - het aanleggen van de Randstad 380 kV verbinding - geen doorgang vindt. Beschrijving van de bestaande toestand en de autonome ontwikkeling is van belang als referentiekader voor vergelijking met de situatie waarin de voorgenomen activiteit - het aanleggen van de Randstad 380 kV verbinding - wel wordt uitgevoerd.

De volgende richtlijnen zijn van toepassing.

- Definieer het studiegebied waarop de SMB van toepassing is. Ga daarbij uit van de onder hoofdstuk 4 te ontwikkelen tracéalternatieven a1, a2, a3 en b en de daarbij onderzochte bandbreedten. Definieer het studiegebied zodanig dat het alleen betrekking heeft op gebieden waar de voorgenomen activiteit of de alternatieven effect kunnen sorteren.
- Bepaal steeds het abstractieniveau waarop de beschrijving van de bestaande toestand en autonome ontwikkeling betrekking heeft. Relateer dat abstractieniveau ook aan de milieu-informatie die nodig is om op strategisch niveau uitspraken te kunnen doen over milieugevolgen van de tracéalternatieven. Motiveer het gekozen abstractieniveau.
- Beschrijf de bestaande toestand en de autonome ontwikkelingen van de voor de tracéalternatieven gevoelige gebieden. Onder gevoelige gebieden worden onder andere gebieden

6

Bestaande toestand en — autonome ontwikkeling

verstaan met bijzondere landschaps- of natuurwaarden zoals Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, Ecologische Hoofdstructuur, Nationale Parken en Nationale Landschappen, gebieden met een (hoge) concentratie van woonbebouwing en uitbreidingen daarvan, gebieden met beschermde stads- of dorpsgezichten of gebieden met bijzondere archeologische of cultuurhistorische waarden zoals Belvederegebieden. Geef per gevoelig gebied de wezenlijke kenmerken en waarden aan.

- Beschrijf voor de tracéalternatieven relevante gebiedstypen zoals duinen en duinontginningen, oude duinen, jonge duinen, veenweidegebieden, rivierengebieden, droogmakerijen en zeekleipolders
- Beschrijf de bestaande toestand en de autonome ontwikkeling van de voor de tracéalternatieven relevante provinciale en gemeentelijke gevoelige gebieden. Het kan daarbij gaan om gebieden met bijzondere landschappelijke, ecologische, cultuurhistorische dan wel archeologische waarden, maar ook stiltegebieden en dergelijke. Neem daarbij als uitgangspunt de gebieden zoals die in de vigerende streekplannen dan wel bestemmingsplannen zijn opgenomen.
- Beschrijf de bestaande toestand en de autonome ontwikkelingen van de voor de tracéalternatieven relevante gebieden waar andere gebruiksfuncties van toepassing zijn, zoals bijvoorbeeld de Luchthavens Schiphol en Rotterdam en hoofdvaarroutes. Geef aan waar mogelijke strijdigheid tussen deze gebruiksfuncties en de tracéalternatieven optreedt.

In dit gedeelte van de SMB komen de gevolgen aan de orde die de tracéalternatieven voor het milieu hebben. Deze beschrijving moet het mogelijk maken de verschillende alternatieven voor wat betreft milieugevolgen zo veel mogelijk te vergelijken.

De volgende richtlijnen zijn van toepassing.

- Besteed speciale aandacht aan het abstractieniveau van de beschrijving van de milieugevolgen. Het abstractieniveau moet zodanig zijn dat het besluitvorming op strategisch niveau en een goed onderling onderscheid in effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven mogelijk maakt.
- Geef aan op welke wijze de milieugevolgen worden beoordeeld (beoordelingskader). Motiveer het beoordelingskader.
- Ga per bepaling van de milieugevolgen uit van de in hoofdstuk 4 opgenomen tracéalternatieven a1, a2, a3 en b. Deel voor de beschrijving van de milieugevolgen de opgenomen tracéalternatieven op in deeltracés. Motiveer de keuze van de deeltracés in relatie tot de te verwachten milieueffecten.
- Voer indien een tracégedeelte significante effecten kan hebben op natuurlijke kenmerken van een Vogel- of Habitatrichtlijngebied de voorgeschreven passende beoordeling uit. Voer indien een tracégedeelte significante effecten kan hebben op beschermde soorten zoals aangegeven in de Vogel- en Habitatrichtlijn de voorgeschreven passende beoordeling uit. Houd daarbij rekening met de vogeltrekroutes.

7 Milieugevolgen

- Geef aan welke effecten de tracéalternatieven hebben op andere gevoelige gebieden dan Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Onder gevoelige gebieden worden onder andere gebieden verstaan met bijzondere landschaps- of natuurwaarden zoals Ecologische Hoofdstructuur, Nationale Parken en Nationale Landschappen, gebieden met (hoge) concentratie van woonbebouwing en uitbreidingen daarvan, gebieden met beschermde stads- of dorpsgezichten of gebieden met bijzondere archeologische of cultuurhistorische waarden zoals Belvederegebieden. Maak bij bepaling van gevolgen waar mogelijk gebruik van de natuurdoeltypenkaart.
- Geef de effecten aan van de tracéalternatieven op relevante gebiedstypen zoals duinen en duinontginningen, oude duinen, jonge duinen, veenweidegebieden, rivierengebieden, droogmakerijen en zeekleipolders.
- Geef de effecten aan van de tracéalternatieven op de gezondheid van de bevolking in relatie tot de elektromagnetische velden. Ga daarbij uit van het rijksbeleid inzake elektromagnetische velden en nieuwe hoogspanningsverbindingen.
- Geef per tracéalternatief de gevolgen aan voor de waterhuishouding.
- Geef per tracéalternatief de gevolgen aan voor de andere gebruiksfuncties. Besteed daarbij in ieder geval aandacht aan de effecten van de tracéalternatieven op de Luchthaven Schiphol en de Luchthaven Rotterdam en op hoofdvaarroutes.
- Geef per tracéalternatief aan welke mogelijke cumulatieve milieueffecten er ontstaan in relatie tot andere infrastructuur.

De vergelijking van alternatieven moet het bevoegd gezag onder meer voldoende informatie verschaffen om - waar het de milieuaspecten van de betroffen activiteit betreft - op strategisch niveau een keuze te kunnen maken over het gewenste tracé van de elektriciteitsverbinding. Referentiepunt daarbij vormt uiteraard de autonome ontwikkeling van de toestand van het milieu.

De volgende richtlijnen zijn van toepassing.

- Geef voor elk der tracéalternatieven een beschouwing van de positieve en negatieve gevolgen per onderzocht (milieu)aspect. Geef, indien aspecten gewogen worden, aan waarop de keuze van de gewichten gebaseerd is. Motiveer de keuze der gewichten.
- Geef waar relevant het resultaat aan van het doorlopen van de van toepassing zijnde ruimtelijke afwegingskaders. Betrek daarbij maatregelen en kosten van mitigering en compensatie.
- Geef aan op welke wijze leemten in kennis en onzekerheden doorwerken in de vergelijking van alternatieven.
- Geef voor elk tracéalternatief per onderzocht (milieu)aspect de score aan.
- Geef in vergelijkende zin voor de tracéalternatieven en uitvoeringsalternatieven de voor de besluitvorming relevante financiële aspecten aan.

8

— Vergelijking van alternatieven

- Geef per tracéalternatief per milieuaspect aan, op welke wijze wordt voldaan aan normen en streefwaarden van het milieubeleid van nationale, provinciale en gemeentelijke overheden.
- Geef per alternatief de mate aan, waarin de initiatiefnemer denkt zijn doelstellingen te kunnen verwezenlijken.

De SMB moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (mogelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

De volgende richtlijnen zijn van toepassing.

- Beschrijf welke onzekerheden er zijn blijven bestaan en wat hiervoor de reden is.
- Beschrijf in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie.
- Geef de betekenis van de onzekerheden voor de besluitvorming weer en geef aan welke kennisleemten essentieel kunnen zijn voor de besluitvorming over de pkb.

9

Leemten in kennis en informatie

In aansluiting op een SMB kan het bevoegd gezag een evaluatieprogramma opstellen om de voorspelde effecten te vergelijken met de effecten die daadwerkelijk optreden. In het onderhavige geval heeft de SMB betrekking op een besluit zijnde een planologische kernbeslissing met een relatief hoog abstractieniveau. Het is zeer de vraag of in dit geval een evaluatie van de SMB grote toegevoegde waarde zal kennen.

Dit te meer omdat uitvoering van de pkb niet mogelijk is zonder vervolgbesluiten: de pkb zal worden gevolgd door een rijksprojectenprocedure waarin het exacte tracé zal worden bepaald en in het kader waarvan de uitvoeringsbesluiten plaatsvinden. Op grond van artikel 7.39 lid 2 van het wetsvoorstel SMB ligt de verantwoordelijkheid voor monitoring en evaluatie van de milieugevolgen bij het bevoegd gezag voor die vervolgbesluiten. In het kader van de vervolgbesluiten zal ook een aparte procedure van milieueffectrapportage op inrichtingsniveau worden gevoerd. In dat verband zal worden bepaald of en zo ja hoe evaluatie en monitoring van milieugevolgen zal plaatsvinden.

10

— Evaluatie en monitoring

De samenvatting dient besluitvormers, insprekers en belangstellenden in korte tijd in staat te stellen zich een overzicht te verwerven over de relevante resultaten van de strategische milieubeoordeling. Deze samenvatting verdient daarom bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en dient een goede afspiegeling te zijn van de inhoud van de SMB.

De volgende richtlijnen zijn van toepassing.

- Geef de hoofdpunten voor de besluitvorming weer.
- Geef in hoofdlijnen de gronden en overwegingen aan, die ten grondslag liggen aan de voorgenomen activiteit en alternatieven (nut en noodzaak).
- Geef de alternatieve tracés en wijzen van uitvoering van de 380 kV elektriciteitsverbinding weer.
- Geef aan op welke gronden het voorkeursalternatief en de andere alternatieven geselecteerd zijn. Geef aan op welke gronden de voorkeur voor het voorkeursalternatief berust.
- Geef de belangrijkste milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de onderzochte alternatieven weer.
- Geef de gewichten aan die bij de vergelijking tussen de tracéalternatieven van toepassing zijn.

11

Samenvatting van de strategische milieubeoordeling

- Vermeld het resultaat van vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).
- Geef per alternatief de voor de besluitvorming relevante financiële aspecten aan.
- Geef de voor het besluit omtrent de pkb belangrijke leemten in kennis aan.

In deze toelichting bij de richtlijnen geeft het bevoegd gezag kort aan op welke wijze het de ingebrachte adviezen en de inspraakreacties bij het opstellen van de richtlijnen verwerkt heeft. Omdat verschillende inspraakreacties in veel gevallen dezelfde onderwerpen betreffen, heeft het bevoegd gezag ervoor gekozen deze toelichting aan de hand van een aantal per onderwerp geselecteerde hoofdpunten in te richten.

1. Kaartmateriaal

De gemeenten Beverwijk, Delft, Den Haag, Dordrecht, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Velsen, de provincie Noord-Holland en de bewonersvereniging Vlinderstrik Rodenrijs wijzen op het schematisch kaartmateriaal in de Startnotitie, waaruit de exacte ligging van de verbinding onvoldoende blijkt. Zij achten het daarom ook niet mogelijk om een goed beeld te krijgen van de precieze consequenties van de nieuwe verbinding. Zij verzoeken om duidelijk en voldoende gedetailleerd kaartmateriaal.

Het bevoegd gezag heeft in de Startnotitie volstaan met een globaal overzicht van de mogelijke verbindingen omdat exacte tracering in dit stadium nog niet aan de orde is. In hoofdstuk 2 van deze richtlijnen heeft het bevoegd gezag bepalingen opgenomen inzake de vorm en presentatie van de SMB. Hierin heeft het bevoegd gezag onder meer een wijze van presenteren voorgeschreven op grond waarvan de lezer zich een helder beeld kan maken, met gebruik van recent kaartmateriaal.

Reactie op de inspraakreacties en adviezen

2. Methodiek

De provincies Noord-Holland en Utrecht vragen in de SMB nadere aandacht voor het beoordelingskader (afwegingsmethodiek en gewichten) en de toepassing hiervan.

Het *bevoegd gezag* schrijft in de hoofdstukken 7 en 8 van deze richtlijnen een motivering van het beoordelingskader voor, alsmede, indien milieuaspecten gewogen worden, motivatie van de keuze der gewichten.

3. Plannen en beleid

Verschillende insprekers (*provincies Noord-Holland en Utrecht, de gemeenten Amstelveen, Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs, Beverwijk, Bleiswijk, Geertruidenberg, Delft, Den-Haag Leidschendam-Voorburg, Haarlemmermeer, Midden-Delfland, Haarlemmermeer, Pijnacker, bewonersvereniging De Vijvers, de particulieren Palmen, Soer en Vooyo, Van Bergen en Staphorst en Van Maanen, de Nederlandse Wind Energie Associatie en de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek*) hebben in hun inspraakreactie gewezen op plannen en beleid waar in de SMB rekening mee dient te worden gehouden.

Het *bevoegd gezag* is zich bewust van het feit dat het te nemen besluit ten behoeve van de voorgenomen activiteit niet los genomen kan worden van andere besluiten met betrekking tot elektriciteit, ruimtelijke ordening en milieu. Het heeft hoofdstuk 5 van deze richtlijnen hierom geheel gewijd aan bepalingen, op grond waarvan in de SMB aandacht geschonken dient te worden aan internationale, nationale, provinciale en gemeentelijke besluiten en beleidskaders. Het *bevoegd gezag* heeft om redenen van leesbaarheid gemeend in de SMB slechts uitvoeriger gewag te maken van de internationale, nationale en provinciale beleidskaders. Het *bevoegd gezag* heeft bepaald dat met alle relevante beleidskaders rekening gehouden moet worden.

4. Ontwikkeling tracés

De *Commissie voor de milieueffectrapportage* heeft in haar advies voorgesteld de tracéalternatieven zodanig te ontwikkelen dat het streven naar een positief getoonzette oplossing voor het aanleggen van hoogspanningsverbindingen en het minimaliseren van onwenselijke milieueffecten met elkaar in evenwicht zijn. Zij geeft verder aan dat de inzichtelijkheid van alternatieven wordt vergroot indien de aansluiting op landschappelijke hoofdstructuur dan wel op andere grootschalige energie- of verkeersinfrastructuur wordt geoptimaliseerd.

Het *bevoegd gezag* heeft in hoofdstuk 4 van de richtlijnen bepaald dat moet worden aangegeven hoe de nieuwe 380 kV verbinding het best op de landschappelijke structuur kan worden aangesloten.

5. Tracéalternatieven

De *Commissie voor de milieueffectrapportage* adviseert in de SMB aandacht te besteden aan bundeling met bestaande hoogspanningsverbindingen.

De *Provincie Noord-Holland* beschouwt de bundeling met bestaande leidingen als volwaardig alternatief en vraagt hier in de SMB op in te gaan.

De *N.V. Nederlandse Gasunie* heeft aangegeven dat om technische en veiligheidsredenen bundeling met aardgasleidingen niet steeds tot de mogelijkheden zal kunnen behoren.

Het *bevoegd gezag* heeft in hoofdstuk 4 van deze richtlijnen een aantal globale tracéalternatieven voorgeschreven met het verzoek deze in de SMB verder te ontwikkelen en van een onderbouwing te voorzien. Een motivering waarom wel of niet aansluiting wordt kan worden gezocht met bestaande hoogspanningsverbindingen moet daar-

bij worden opgenomen. Het bevoegd gezag zal tevens onderzoeken of en zo ja in hoeverre bij de tracéalternatieven met overige bestaande infrastructuur gebundeld kan worden.

De *Nederlandse Wind Energie Associatie* (NWEA) stelt een ringverbinding via zee voor als te onderzoeken variant in de SMB. Tevens suggereert de inspreker een doorkijk te bieden naar de effecten van de installatie van 6000 MW windenergie op de Noordzee.

Het *bevoegd gezag* heeft in hoofdstuk 3 van de richtlijnen een bepaling opgenomen waarin naar de effecten wordt gevraagd van vestiging van grootschalige windenergievermogen op de Noordzee op de gevolgen voor de capaciteit van het 380 kV hoogspanningsnet. In hoofdstuk 4 wordt gevraagd een viertal alternatieven (dezelfde alternatieven welke genoemd zijn in de Startnotitie) te ontwikkelen. Een ringverbinding via zee valt hier buiten. In de SMB moet wel worden gemotiveerd waarom andere alternatieven zoals ook een ringverbinding op zee niet in aanmerking komen.

6. Bandbreedte tracés

De *Commissie voor de milieueffectrapportage* adviseert in de SMB een nadere concretisering van de tracés. Hierbij zou, rekening houdend met het strategische niveau van de beoordeling, een zodanige bandbreedte aangehouden moeten worden dat de voorspelde effecten per tracé voldoende onderscheidend zijn voor het besluit.

Het *bevoegd gezag* onderschrijft het advies dat de aanduiding van de tracéalternatieven dermate gedetailleerd moet zijn dat zij enerzijds onderscheidend is en anderzijds aansluit bij het niveau van beoordeling. Dit advies is in deze richtlijnen vertaald in een bepaling in hoofdstuk 4.

7. Gevoelige gebieden en waarden

De *Commissie voor de milieueffectrapportage* stelt in haar advies dat in de SMB per alternatief de aanwezige gebiedskwaliteiten geïnventariseerd dienen te worden waarbij tenminste aandacht voor de gevoelige gebieden.

De *Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek, Bewonersvereniging Vlinderstrik Rodenrijs, de gemeenten Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk, Delft, Dordrecht, Ouder-Amstel, Geertruidenberg, Nederlek, Pijnacker en Slie-drecht en de provincie Utrecht* vragen aandacht voor de aanwezigheid van gevoelige gebieden met bijzondere waarden en kenmerken (zoals Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, Ecologische Hoofdstructuur, gebieden met archeologische en cultuurhistorische waarden, Nationale Parken en Landschappen en gebieden met hoge bevolkingsconcentraties en verzoeken het tracé niet door deze gebieden te voeren dan wel de effecten van de tracéalternatieven op deze bijzondere kenmerken en waarden in beeld te brengen.

Het *bevoegd gezag* wijst in dit verband op een bepaling in hoofdstuk 4: indien een tracéalternatief door of in de invloedssfeer van gevoelige gebieden voert (waaronder gebieden met bijzonder natuurwaarden en hoge bevolkingsconcentraties), dient dit in de SMB te worden gemotiveerd

Het *bevoegd gezag* onderschrijft de noodzaak om de effecten van de tracéalternatieven voor de gevoelige gebieden in de SMB in kaart te brengen.

Het *bevoegd gezag* heeft in hoofdstuk 7 van deze richtlijnen bepaald, dat de SMB dient in te gaan op de effecten van de tracéalternatieven op de kenmerken en waarden van de verschillende gevoelige gebieden en de onderscheidene land-schapstypen

8. Uitvoeringsalternatieven

ABB en E.On Benelux verzoeken om verschillende redenen beide een volledig ondergronds alternatief mee te nemen in de SMB. Verschillende insprekers (*de gemeenten Beverwijk, Den Haag, Leiderdorp Ouder-Amstel en Sliedrecht, en Stadsgebied Haaglanden*), spreken in relatie tot bovengrondse knelpunten de voorkeur uit voor een ondergrondse verbinding.

Het *bevoegd gezag* acht het gerechtvaardigd om voor relatief korte verbindingen, waar een kabel een plaatselijke oplossing biedt voor een technisch en/of ruimtelijk knelpunt, de milieugevolgen in beeld te brengen. Bij deze richtlijnen heeft het *bevoegd gezag* in hoofdstuk 4 aangegeven dat in de SMB een doorkijk moet worden geboden voor de technische en ruimtelijke invulling (zoals bovengrondse of ondergrondse aanleg) van het tracé. In deze bepaling is tevens voorgeschreven dat de kosten en baten (waaronder de ruimtelijke en milieutechnische kosten en baten) van deze invulling inzichtelijk moet worden gemaakt.

ABB en E.On zien als voordeel van een ondergrondse verbinding een kortere proceduretijd. ABB presenteert een nieuwe ontwikkeling op basis van gelijkstroom. Het *bevoegd gezag* heeft in hoofdstuk 3 van deze richtlijnen een bepaling opgenomen waarin gevraagd wordt naar het tijdstip waarop zich zonder de voorgenomen 380 kV verbinding knelpunten in de elektriciteitsvoorziening kunnen gaan voordoen. Mede vanuit dit gegeven wordt nog bekeken of de proceduretijd voor een kabel een relevante versnelling oplevert ten opzichte van de proceduretijd van een bovengrondse verbinding. Het *bevoegd gezag* acht op voorhand onvoldoende ruimtelijke en milieutechnische redenen aanwezig om een alternatief met een volledig ondergrondse uitvoering te ontwikkelen. Bij alle tracés wordt wel een doorkijk geboden voor de technisch en ruimtelijke invulling van het tracé.

9. Gezondheid / veiligheid

De *Bewonersvereniging De Vijvers, de bewonersvereniging Vlinderstrik Rodenrijs, de particulieren Palmen, Soer en Vooyoys, Van Bergen en Staphorst en Van Maanen, de gemeenten Beverwijk, Delft, Geertruidenberg en Haarlemmermeer en de Provincie Noord-Holland*, vragen om grondig onderzoek naar het effect van elektrische en magnetische velden, hierbij uitgaande van het voorzorgsbeleid van VROM. De *gemeente Ouderkerk* vraagt in dit verband om nadere toelichting van de begrippen 'gevoelige bestemming' en '0,4 mT'.

Het *bevoegd gezag* erkent de noodzaak van een onderzoek naar elektromagnetische velden van de Randstad 380 kV verbinding op de menselijke gezondheid. Het heeft in hoofdstuk 7 van deze richtlijnen een bepaling opgenomen, welke de verplichting inhoudt dat per tracéalternatief de effecten op de gezondheid in relatie tot elektromagnetische velden aangegeven worden. Het advies van VROM dient hierbij als uitgangspunt.

10. Water

De *Hoogheemraadschap van Delfland* stelt voor in de SMB aandacht te besteden aan de Watertoets en de effecten van de alternatieven op de waterhuishouding inzichtelijk te maken. De *Provincie Utrecht* adviseert tijdig overleg met de waterbeheerders over een eventuele watertoets.

Het *bevoegd gezag* kan zich vinden in het voorstel van de insprekers. In hoofdstuk 7 van deze richtlijnen is hiertoe de bepaling opgenomen dat de SMB de gevolgen van de tracéalternatieven op de waterhuishouding dient aan te geven (watertoets op strategisch niveau). Indien nodig, treedt het *bevoegd gezag* hierbij in overleg met de waterbeheerders.

11. Bodem, lucht en geluid

Door *bewonersvereniging De Vijvers en de gemeenten Delft, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Ouderkerk* is verzocht om in de SMB aandacht te besteden aan de effecten van de nieuwe hoogspanningsverbinding op bodem, lucht en/of geluid.

Het *bevoegd gezag* onderkent dat de mogelijkheid bestaat dat van de activiteit effecten uitgaan op bodem, lucht en/of geluid. Deze zijn echter niet onderscheidend voor de ruimtelijke inpassing op hoofdlijnen als voorzien in de SMB. Effecten op bodem, lucht en/of geluid zijn sterk afhankelijk van het precieze ontwerp en de locatie, en kunnen hiermee pas beoordeeld worden bij de vervolgbesluiten. In deze richtlijnen zijn om deze reden geen bepalingen opgenomen omtrent bodem, lucht en geluid.

12. Stations

De insprekers *bewonersvereniging De Vijvers, J.L. van Rijn en M.A. Plug, H.J. van Bergen en L.T. Staphorst, R.H.A. Soer en H.C. Vooys, E.W.J. Palmén, C. van Maanen, en de gemeente Den Haag* richten zich in hun reactie op de locatie van het voorgenomen station Wateringen. In de SMB zouden de milieugevolgen van dit station nader belicht moeten worden.

Het *bevoegd gezag* stelt dat het in voorbereiding zijnde station Wateringen geen onderdeel is van de besluitvorming in deze PKB en dus ook niet als onderwerp van onderzoek in de SMB. Voor de vaststelling van de locatie van station Wateringen zijn immers reeds in het verleden separate planologische procedures gevoerd. Het *bevoegd gezag* beperkt het onderzoek dan ook tot de globale bepaling van het nieuwe tracé van de Randstad 380 kV verbinding waarbij het de locatie van het station Wateringen gegeven is.

De *Nederlandse Wind Energie Associatie* stelt voor in de SMB de optie van het verplaatsen van station Beverwijk richting de kust te onderzoeken.

Het *bevoegd gezag* zal in de partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening op strategisch niveau een keuze maken over de globale ruimtelijke inpassing van het te kiezen 380 kV tracé. De locatie van het bestaande station Beverwijk is hierbij een gegeven en geen onderdeel van deze besluitvorming.

13. Overige opmerkingen

L.P.J. Hoogenboom en mevrouw C. Kooij maken bezwaar tegen tracering van de Randstad 380 kV verbinding door de gemeente Alkemade.

Het *bevoegd gezag* merkt op dat in dit stadium alleen nog de inhoud en reikwijdte van de SMB aan de orde is. In deel 1 van de planologische kernbeslissing zal het kabinet zijn voorkeur voor het globale tracé van de Randstad 380 kV verbinding bekend maken. Op deel 1 zal wederom de mogelijkheid tot inspraak op de voorgenomen globale tracékeuze van het kabinet openstaan.

De gemeenten Beverwijk en Midden-Delfland vragen om meer aandacht in de SMB voor de gevolgen van het opwaarderen van de bestaande 150 kV lijnen naar 380 kV.

Het *bevoegd gezag* stelt dat de bestaande 150 kV lijnen en het opwaarderen hiervan naar 380 kV, geen onderdeel is van de besluitvorming in deze PKB en dus ook niet als onderwerp van onderzoek in de SMB. Voor de vaststelling van deze lijnen zijn reeds in het verleden separate planologische procedures gevoerd.

De gemeente Westland wijst er in haar reactie op dat uit de startnotitie afgeleid zou kunnen worden dat slechts het gedeelte van het 150 kV

net gelegen tussen de Maasvlakte en Westerlee bij het ontwerp is voorbereid voor 380 kV, terwijl dit het gehele traject (Maasvlakte-Wateringen) geldt.

Het *bevoegd gezag* bevestigt dat het gehele traject Maasvlakte-Wateringen reeds is voorbereid op 380 kV. In de SMB zal dit als zodanig worden aangepast.

14. Evaluatie en monitoring

De bewonersvereniging De Vijvers, de bewonersvereniging Vlinderstrik Rodenrijs, de particulieren Palmen, Soer en Vooyo, Van Bergen en Staphorst en Van Maanen, vragen in de SMB aandacht voor monitoren.

Het *bevoegd gezag* acht de toegevoegde waarde van het evalueren van de SMB gering. Dit gezien het hoge abstractieniveau van het voorgenomen besluit en het feit dat nog vervolgbesluiten worden genomen. In deze richtlijnen zijn hierom geen bepalingen opgenomen omtrent evaluatie en monitoring. Een en ander als ook toegelicht in hoofdstuk 10 van deze richtlijnen. Het *bevoegd gezag* zal bij de vervolgbesluiten bepalen of een monitoring van de milieugevolgen van die beslissingen gewenst is.

Inspreker**Datum**

Bewonersvereniging Vlinderstrik Rodenrijs	Berkel en Rodenrijs	17-2-06
L.P.J. Hoogenboom en C. Kooij	Nieuwe Wetering	21-2-06
Gasunie	Waddinxveen	24-2-06
Hoogheemraadschap van Delfland	Delft	01-3-06
Provincie Noord-Holland	Haarlem	02-3-06
Gemeente Geertruidenberg	Raamsdonksveer	03-3-06
Bewonersvereniging De Vijvers	Den Haag	06-3-06
Gemeente Beverwijk	Beverwijk	06-3-06
Gemeente Leiderdorp	Leiderdorp	06-3-06
J.L. van Rijn en M.A. Plug	Den Haag	06-3-06
H.J. van Bergen en L.T. Staphorst	Den Haag	07-3-06
E.W.J. Palmen	Den Haag	07-3-06
Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	07-3-06
R.H.A. Soer en H.C. Vooyo	Den Haag	07-3-06
Gemeente Midden-Delfland	Schipluiden	08-3-06
Gemeente Ouder-Amstel	Ouderkerk ad Amstel	08-3-06
Gemeente Westland	Naaldwijk	08-3-06
Stadsgewest Haaglanden	Den Haag	08-3-06
Provincie Utrecht	Utrecht	08-3-06
ABB	Rotterdam	09-3-06
E.ON	Rotterdam	09-3-06
Gemeente Berkel en Rodenrijs / Pijnacker-Nootdorp, Bergschenhoek en Bleiswijk (gezamenlijk advies)	Berkel en Rodenrijs	09-3-06
Gemeente Den Haag	Den Haag	09-3-06
Gemeente Nederlek	Lekkerkerk	09-3-06
Gemeente Ouderkerk	Ouderkerk ad IJssel	09-3-06
Gemeente Sliedrecht	Sliedrecht	09-3-06
Provincie Noord-Brabant	's-Hertogenbosch	09-3-06
Gemeente Amstelveen	Amstelveen	10-3-06
Gemeente Delft	Delft	10-3-06
C. van Maanen	Den Haag	10-3-06
Nederlandse Wind Energie Associatie	Utrecht	10-3-06
Gemeente Dordrecht	Dordrecht	13-3-06
Gemeente Leidschendam-Voorburg	Leidschendam	13-3-06
Gemeente Velsen	Velsen	20-3-06
Gemeente Haarlemmermeer	Hoofddorp	12-4-06

Lijst van binnengekomen inspraakreacties

Colofon

Ministerie van Economische Zaken
Directie Ruimtelijk Economisch Beleid

's-Gravenhage, 1 september 2006

Aan deze brochure kunnen geen rechten worden
ontleend.